

Langs Syleggen på ski.

Foto: Bjørn L. Basberg

Ti på topp

Av Ingebrigt Garberg

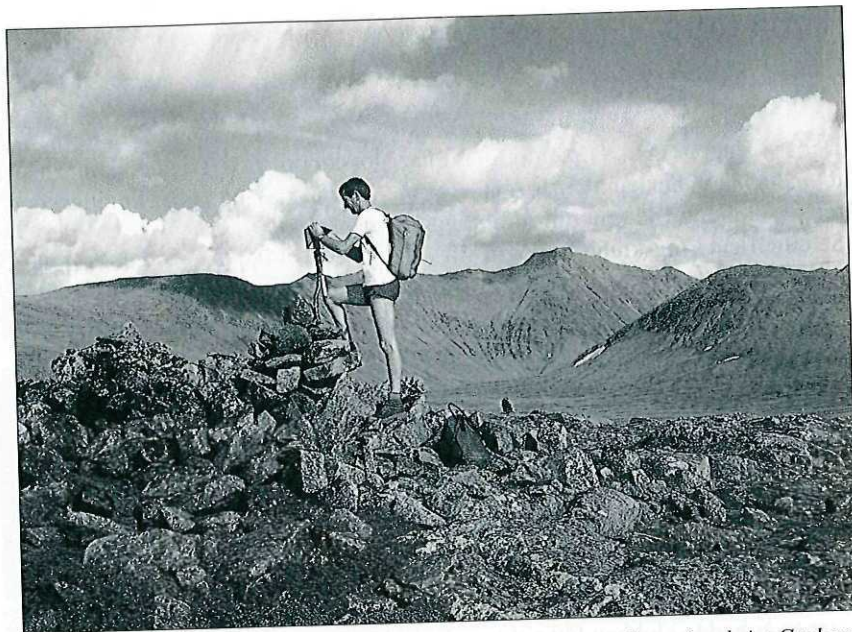
Det er mange slags «Ti på topp». Vi har Norsktoppen og Trøndersk musikk-topp. Så har vi bokhandlernes «Ti på topp» i førjulstria, og vi har ligningskon-torenes rankingliste som blir offentliggjort i september.

Selbu Orienteringsklubb har også sitt «Ti på topp»-opplegg, og det i ordets rette betydning. For oss som har drevet med orienteringssport på aller lågste plan gjennom en hel mannsalder, har turorientering vært et årvisst programinnslag i våre fritidsaktiviteter. Samtidig som dette har vært basis for vår o-trening foran de ukentlige treningsløpene på onsdagskveldene. Turorientering er et framifrå tilbud til alle som er glad i å ferdes i skog og mark. Det er et tilbud til turglade bestemødre og besteforeldre, og til minstemann i bæremeis på pappas rygg. Turorientering foregår som oftest i våre nærområder, der det er lettvinnt adgang til marka, men kan også forekomme oppe i de høgre områder såfremt det finnes orienteringskart. Det viser seg som regel at de som engang har starta jakta på de rød-kvite postflagga ute i skogen, som oftest henger med til langt opp i de «grånende hår». Selbu Orienteringsklubb ble stifta i 1967, og etter to år hadde klubben fått sitt turorienteringsopplegg i tradisjonelle former. Etter noen år begynte noen av klubbens ildsjeler å tenke på om man ikke kunne videreutvikle dette trimtilbudet. Og i 1981 fikk vi «Ti på topp». Dette er et tilbud for dem som liker utfordringer når søndagsturen står for døra, for dem som gjerne liker å strekke ut en del, og å klatre opp på de toppene som finnes. Det geografiske området for vårt trimtilbud er Neadalføret, og vi har vært over det meste som finnes av topper i Selbu og Tydal. Frå Kvittfjellet i nord, til Bukkhammeren i sør, frå Hevillen (Dragsten) i vest og til Storsylen i øst. Et fantastisk landskap å vandre i, og å gjøre seg kjent i. Og vi passerer massevis av fornminner og historie.

På vei mot de ti postene som settes ut hvert år, har vi vandra i general Armfeldt sine fotefar i traktene ved Bukkhammeren i Tydalsfjella, frå Østby og innover mot svenskegrensa. Det har vårt o-post på grenserøys 157 inne ved Bustvola. Akkurat i disse traktene fikk karolinerhæren sin skjebne besegla nyttårshelga i 1719.

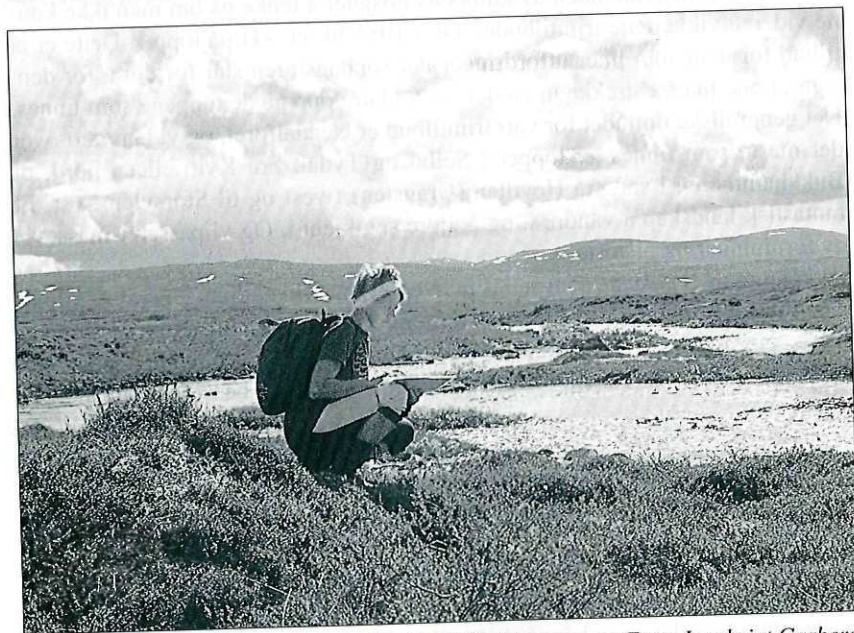
Vi har hatt poster i Høgfjellet og ved Kvern fjellvatna, der selbyggene tok ut sine kjente kvernsteiner. Gjennom en periode på etpar hundre år var dette stor-industri i dalføret. Til sine tider et umenneskelig slit, der mange bukka under i vinterstormene i fjellet.

Så hadde vi gruvedrift i dalføret. Selbu Kobberverk var i si tid et betydningsfullt foretak. Koppårmalmen i Selbu- og Tydalsfjella ble oppdaga allerede på sekstenhundretallet, men kappårdrifta fikk aldri samme omfang som vi kjenner

Målet nådd på Skarven.

Foto: Ingebrigt Garberg

Kursen videre stakes ut. Ved øvre Råvatjern i Tydal.

Foto: Ingebrigt Garberg

frå Rørostraktene.

Av historiske navn frå disse fjella kan nevnes etpar. Vi har Svensklægertjern oppe i Tydalsfjella. Dette er nok oppstått etter karolinernes dødsferd i 1719. Så har vi Svenskmoen i Roltdalen, som sannsynligvis har vært stoppested for svenske pilegrimer eller kjøpmenn på veg til Nidaros.

Ja, dette ble kanskje et sidesprang, men man fornemmer et sus ifrå fortida når man vandrer i disse traktene. Og man lengter stadig tilbake.

Sjøl om «Ti på topp» i utgangspunktet var tenkt lagt til topper og høgdedrag, er ikke det noen regel. Postene kan likegodt være en elveos, en setervoll eller et fornminne. Vanligvis legges postene slik at en får med seg tre-fire i løpet av en dag. Topprente idrettsmenn og -kvinner kan nok gjøre unna en slik tur i løpet av noen timer.

Gjennom åra er en god del av postene lagt i nærheten av TT sitt rutenett i Sylene, og dette har nok virka positivt på besøket på hyttene på strekningen frå Nedalen til Kvittfjellet. For noen år tilbake var det en åtte-ti av klubbens medlemmer som helt tilfeldig møttes på Schulzhytta under sin «Ti på topp»-vandring. Ellers må også nevnes den enestående gjestfriheet som en gjeng hardhauser frå Selbu opplevde på Nedalshytta etter en langtur i Sylene sommeren 1986. Turen som skulle gjøres unna som en kveldstur etter endt arbeidsdag, ble nok atskillig drygere enn beregna. Tilbake på Nedalshytta ved tolvtida om natta stod vertinna klar med middagen, og det ble både badstu og middag på de tøffe selbyggene.

På en god del av fjelltoppene i dalføret har det nå vært poster både to og tre ganger. De samme toppene går igjen med noen års mellomrom, men man følger ikke noe bestemt mønster i så måte. Frå først i juni og fram til 10. september er det «Ti på topp»-sesong. Et lite orienteringsmerke i tre og ei klipetang festa til en varde eller ei fjellbjørk, det er det som er å finne når målet er nådd. Sjøl om dette er ei form for grovorientering, går det an å bomme. Derfor er kart og kompass sjølsagt inventar i ryggsekken.

For oss som har vært med på dette opplegget helt frå starten, har disse turene blitt litt av en livsstil på sommerstid. Ei side eller to i turboka og massevis med bilder gjør at turene kan gjenoppleves og nytes gang etter gang. Og når sommeren nærmer seg, gler vi oss til nye toppturer og nye utfordringer. Å stå oppe på Fongen eller Storsylen en klar sommerdag og sjå utover den trønderske og jämtlandske fjellverden, det er helsebot for kropp og sjel. For oss som aldri kom på noen seierspall i livet, så er dette en seier fullgod med dem på de store idrettsarenaer.

Selbu Orienteringsklubb har nå drevet med dette trimtilbudet gjennom tolv år. Man får kjøpt et stemplingskort til tjue kroner på bokhandelen eller hos noen kjøpmenn. Dessuten må man ha kart over de aktuelle områdene. Deltakelsen har vært økende, og siste sommer (1992) var det over sytti som kjøpte «Ti på

topp»-kort. Ikke alle leverer inn kortene sine når sesongen er over, men om bare noen få av toppene blir besøkt, er hensikten oppnådd.

Høydepunktet i «Ti på topp»-opplegget har man på klubbens årsmøte om høsten. Da blir årets Topphøne og Topphane kåret blant dem som har vært på alle postene i løpet av sommeren. Disse får så kvar sin spesialstrikka topplue i premie som bevis for innsatsen.

Dette tilbudet frå klubben er blitt et populært foretak for dalførets markatravere. Mange av dem som har vært med frå starten, holder ut år etter år. Det er også innført ei form for «pensjonspoeng», dvs. ved fylte 65 og 70 år får man fullt hus ved å gjennomføre henholdsvis åtte eller seks stemplinger, og da er man med i kampen om ærestitlene.

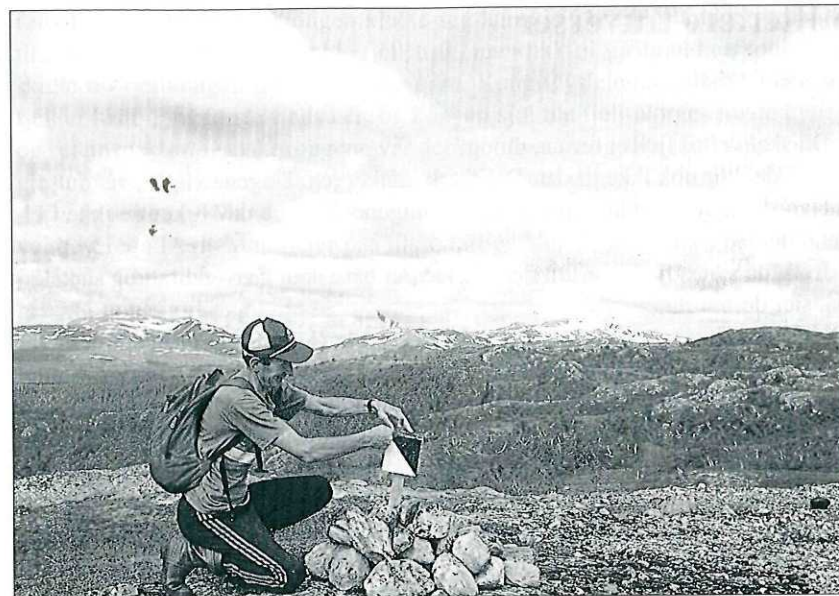
Et slikt tilbud som dette skulle være midt i blinken for andre idrettslag eller turlag som arbeider for å få flere ut i skog og mark. Opplegget kan variere frå et sted til et anna, og kan sikkert legges opp på mange forskjellige måter, for eksempel en form for natursti eller kulturvandring. Hensikten med tilbudet er å få folk ut i naturen, til å bli glade i den, og til å ta vare på den.

Vel møtt i Friluftslivets år!

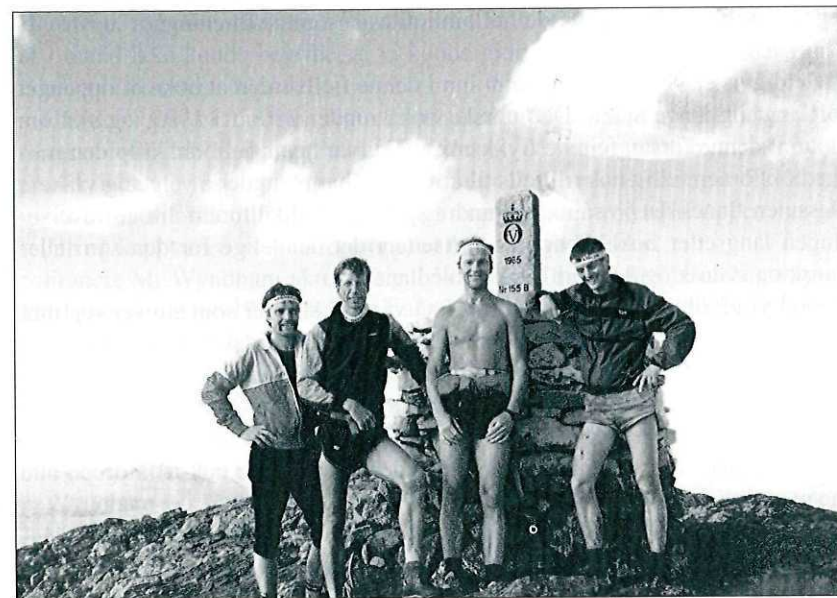
En på topp. O-post på Gammelgruvhøgda i Tydal.

Foto: Wiv-Ann Garberg

Artikkelforfatteren stempler på Vardeberget i Sylan.

Foto: Wiv-Ann Garberg

Luftig post på grensa. Ved grenserøys nr. 155 B like oppunder Storsylen står (fra venstre) Per Magne Siraas, Peder Einar Slind, Steinar Moslet og Oddstein Rygg.

Foto: Ingebrigt Garberg